

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ДНІПРОВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

Кафедра філософії і педагогіки

ЗАТВЕРДЖУЮ

завідувач кафедри

О.Ю.Нестерова

«29» серпня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Філософська антропологія»

Галузь знань ..... 03 Гуманітарні науки
Спеціальність ..... 033 Філософія
Рівень вищої освіти ..... Перший (бакалаврський)
Освітня програма ..... Філософія
Статус ..... Обов'язкова
Загальний обсяг ..... 3 кредити ЄКТС (90 годин)
Мова викладання ..... Українська

Викладач: доц. Жадяєв Д.В.

Дніпро
НТУ «ДП»
2024

Робоча програма навчальної дисципліни «**Філософська антропологія**» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти для освітньо-наукової програми «Філософія», спеціальності 033 Філософія/ Нац. техн. ун-т. «Дніпровська політехніка», каф. філос. і пед. – Д. : НТУ «ДП», 2024. – 22 с.

Розробник – Жадяєв Денис Володимирович, доцент кафедри філософії і педагогіки, кандидат філософських наук.

Робоча програма регламентує:

- мету дисципліни;
- дисциплінарні результати навчання, сформовані на основі трансформації очікуваних результатів навчання освітньої програми;
- обсяг і розподіл за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять;
- програму дисципліни (тематичний план за видами навчальних занять);
- алгоритм оцінювання рівня досягнення дисциплінарних результатів навчання (шкали, засоби, процедури та критерії оцінювання);
- інструменти, обладнання та програмне забезпечення;
- рекомендовані джерела інформації.

Робоча програма призначена для реалізації компетентнісного підходу під час планування освітнього процесу, викладання дисципліни, підготовки здобувачів вищої освіти до контрольних заходів, контролю провадження освітньої діяльності, внутрішнього та зовнішнього контролю забезпечення якості вищої освіти, акредитації освітніх програм у межах спеціальності.

Погоджено рішенням науково-методичної комісії спеціальності 033 Філософія (протокол № 1 від 29.08.2024).

ЗМІСТ

1 МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	4
2 <u>ОЧІКУВАНІ ДИСЦИПЛІНАРНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ.....</u>	4
3 ОБСЯГ І РОЗПОДІЛ ЗА ФОРМАМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ТА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ.....	4
4 <u>ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ ЗА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ.</u>	5
5 <u>ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ.....</u>	7
5.1 <u>Шкали.....</u>	7
5.2 <u>Засоби та процедури.....</u>	8
5.3 <u>Критерії.....</u>	10
6 <u>ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.....</u>	17
7 <u>РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ.....</u>	17

1 МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета дисципліни – формування у здобувачів уявлень про розуміння і інтерпретацію Людини як явища, суб'єкта та об'єкта дослідження західними та вітчизняними філософськими школами на засадах ліберальних і гуманістичних ідеалів, що концептуально сприяли б і євроінтеграційним процесам.

Реалізація мети вимагає трансформації програмних результатів навчання - в дисциплінарні та адекватний відбір змісту навчальної дисципліни за цим критерієм.

2 ОЧІКУВАНІ ДИСЦИПЛІНАРНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Шифр ПРН	Дисциплінарні результати навчання (ДРН)	
	Шифр ДРН	Зміст
ПРН1	ДРН 1	Мати концептуальні та методологічні знання з антропологічних теорій взагалі.
ПРН6	ДРН 2	Розуміти філософську складову наук про людину, вміти застосовувати це знання у власних дослідженнях.
ПРН8	ДРН 3	Розробляти та реалізовувати наукові та інноваційні проекти з метою створення нового, цілісного знання у сфері філософської антропології, мати можливість визначати ступінь наявності антропогенного фактору та антропоцентричної складової, об'єктивного та суб'єктивного у пізнанні.

**3 ОБСЯГ І РОЗПОДІЛ ЗА ФОРМАМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО
ПРОЦЕСУ ТА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ**

Вид навчальних занять	Обсяг, години	Розподіл за формами навчання, години					
		Денна		Вечірня		Заочна	
		аудитор ні заняття	самостій на робота	аудитор ні заняття	самостій на робота	аудитор ні заняття	самостій на робота
Лекційні	73	22	51				
Практичні	11	11					
Лабораторні	-	-	-	-	-	-	-
Контрольні заходи	6	6	-	-	-	-	-
РАЗОМ	90	39	51				

4 ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ ЗА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ

Шифри ДРН	Види та тематика навчальних занять	Обсяг складових, години
	ЛЕКЦІЇ	45
ДРН1	1 . Предмет філософської антропології 1.1 Поняття «Філософської антропології». 1.2 Антропоцентризм у філософії як явище та ідея. 1.3 Принцип пріоритетності людини як метод пізнання від ідеї гуманізму до антропоцентричної теорії всесвіту	10
ДРН1	2. Філософська антропологія: становлення	5

Шифри ДРН	Види та тематика навчальних занять	Обсяг складових, години
	<p>підходу</p> <p>2.1 Зародження антропології: від софістів до гуманістів XVI ст.</p> <p>2.2 Антропологія в філософії та «коперніканський поворот» Канта, «Науковчення» Й.Г. Фіхте.</p> <p>2.3 Традиції романтизму.</p> <p>2.4 Антропологія та онтологія: спільне та суперечливе</p>	
ДРН2	<p>3. Філософська антропологія та волюнтаризм</p> <p>3.1 Традиції підходів «філософії життя».</p> <p>3.2 Філософія у творчості Лесі Українки: антропологічний вимір</p> <p>3.3 Воля та людина у світогляді Артура Шопенгауера.</p>	5
	3.4 Людина та «надлюдина» у поглядах Фрідріха Ніцше	
ДРН1 ДРН2	<p>4. Філософська антропологія та екзистенціалізм</p> <p>4.1 Причини виникнення напрямку філософії «існування».</p> <p>4.2 Антропологічний вимір «есенції» та «екзистенції».</p> <p>4.3 Існування людини як спосіб «закинутості» у буття.</p>	5
ДРН1 ДРН2	<p>5. Філософська антропологія у різних смислах</p> <p>5.1 Ідея людини «єдиної» (Х. Плеснер, М. Шелер).</p> <p>5.2. Філософська герменевтика та філософська</p>	5

Шифри ДРН	Види та тематика навчальних занять	Обсяг складових, години
	антропологія. 5.3. Людина у космосі взагалі: її становлення та положення.	
ДРН2 ДРН3	6. Антропологія у вченні Франкфуртської школи 6.1. «Діалектика просвітництва» Теодора Адорно (Хоркхаймера). 6.2. Людина та інструментальний розум. 6.3. Одномірна людина у вченні Герберта Маркузе.	10
	ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ	45
Шифри ДРН	Види та тематика навчальних завдань	Обсяг складових, години
ДРН1	Течії філософської антропології: біологічний та функціональний варіанти Людини. Антропологічна структура особистості. Індивід та особистість.	10
ДРН2	Людина у поглядах Е. Фромма.	10
ДРН1 ДРН2	Персоналістські концепції про Людину: французький та американський напрямки.	10
ДРН1 ДРН2	Структурна антропологія: етнологія, мова та суспільство, соціальні структури та дуальність, мистецтво, релігія у вченні Клода Леві-Стросса.	5
ДРН2 ДРН3	Людина та філософія буття: час, ситуація, свобода вибору, «турбота», «тривога», буття та ніщо.	5

Шифри ДРН	Види та тематика навчальних занять	Обсяг складових, години
ДРН2 ДРН3	Філософська антропологія як розділ філософського знання: аргументи «за» та «проти» пріоритету Людини у епоху екологічного мислення.	5
Разом		90

5 ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Сертифікація досягнень здобувачів вищої освіти здійснюється за допомогою прозорих процедур, що ґрунтуються на об'єктивних критеріях відповідно до Положення університету «Про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти».

Досягнутий рівень компетентностей відносно очікуваних, що ідентифікований під час контрольних заходів, відображає реальний результат навчання здобувача вищої освіти за дисципліною.

5.1 Шкали

Оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти НТУ «ДП» здійснюється за рейтинговою (100-бальною) та інституційною шкалами. Остання необхідна (за офіційною відсутністю національної шкали) для конвертації (переведення) оцінок мобільних здобувачів вищої освіти.

Шкали оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти НТУ «ДП»

Рейтингова	Інституційна
90...100	відмінно / Excellent
74...89	добре / Good
60...73	задовільно / Satisfactory

0...59	незадовільно / Fail
--------	---------------------

Кредити навчальної дисципліни зараховуються, якщо здобувач вищої освіти отримав підсумкову оцінку не менше 60-ти балів. Нижча оцінка вважається академічною заборгованістю, що підлягає ліквідації відповідно до Положення про організацію освітнього процесу НТУ «ДП».

5.2 Засоби та процедури

Зміст засобів діагностики спрямовано на контроль рівня сформованості знань, умінь/навичок, комунікації, автономії та відповідальності здобувача вищої освіти за вимогами НРК до 8-го кваліфікаційного рівня під час демонстрації регламентованих робочою програмою результатів навчання.

Здобувач вищої освіти на контрольних заходах має виконувати завдання, орієнтовані виключно на демонстрацію дисциплінарних результатів навчання (розділ 2).

Засоби діагностики, що надаються здобувачам на контрольних заходах у вигляді завдань для поточного та підсумкового контролю, формуються шляхом конкретизації вихідних даних та способу демонстрації дисциплінарних результатів навчання.

Засоби діагностики (контрольні завдання) для поточного та підсумкового контролю дисципліни затверджуються кафедрою.

Види засобів діагностики та процедур оцінювання для поточного та підсумкового контролю дисципліни подано нижче.

Засоби діагностики та процедури оцінювання

ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ			ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ	
навчальне заняття	засоби діагностики	процедури	засоби діагностики	процедури

лекції	контрольні завдання за кожною темою	виконання завдання під час лекцій	комплексна контрольна робота (ККР)	визначення середньозваженого результату поточних контролів; виконання ККР під час іспиту за бажанням здобувача вищої освіти
практичні	контрольні завдання за кожною темою	виконання завдань під час практичних занять та самостійної роботи		

Під час поточного контролю лекційні заняття оцінюються шляхом визначення якості виконання контрольних конкретизованих завдань. Практичні заняття оцінюються якістю виконання контрольного завдання.

Якщо зміст певного виду занять підпорядковано декільком складовим опису кваліфікаційного рівня за НРК, то інтегральне значення оцінки може визначатися з урахуванням вагових коефіцієнтів, що встановлюються викладачем.

За наявності рівня результатів поточних контролів з усіх видів навчальних занять не менше 60 балів, підсумковий контроль здійснюється без участі здобувача вищої освіти шляхом визначення середньозваженого значення поточних оцінок.

Незалежно від результатів поточного контролю кожен здобувач вищої освіти під час іспиту має право виконувати ККР, яка містить завдання, що охоплюють ключові дисциплінарні результати навчання.

Кількість конкретизованих завдань ККР повинна відповідати відведеному часу на виконання. Кількість варіантів ККР має забезпечити індивідуалізацію завдання.

Значення оцінки за виконання ККР визначається середньою оцінкою складових (конкретизованих завдань) і є остаточним.

Інтегральне значення оцінки виконання ККР може визначатися з урахуванням вагових коефіцієнтів, що встановлюється кафедрою для кожної складової опису кваліфікаційного рівня НРК.

5.3 Критерії

Реальні результати навчання здобувача вищої освіти ідентифікуються та вимірюються відносно очікуваних під час контрольних заходів за допомогою критеріїв, що описують дії здобувача вищої освіти для демонстрації досягнення результатів навчання.

Для оцінювання виконання контрольних завдань під час поточного контролю лекційних і практичних занять в якості критерію використовується коефіцієнт засвоєння, що автоматично адаптує показник оцінки до рейтингової шкали:

$$O_i = 100 a/m,$$

де a – число правильних відповідей або виконаних суттєвих операцій відповідно до еталону рішення; m – загальна кількість запитань або суттєвих операцій еталону.

Комплексні контрольні роботи оцінюються експертно за допомогою критеріїв, що характеризують співвідношення вимог до рівня компетентностей і показників оцінки за рейтинговою шкалою.

Зміст критеріїв спирається на компетентнісні характеристики, визначені НРК для бакалаврського рівня вищої освіти (подано нижче).

Загальні критерії досягнення результатів навчання

Для 8-го кваліфікаційного рівня за НРК

Опис кваліфікаційного рівня	Вимоги до знань, умінь/навичок, комунікації, відповідальності і автономії	Показники оцінки
<i>Знання</i>		
• найбільш	Відповідь відмінна – правильна,	95-100

Опис кваліфікаційного рівня	Вимоги до знань, умінь/навичок, комунікації, відповідальності і автономії	Показники оцінки
передові концептуальні та методологічні знання в галузі науково-дослідної та/або професійної діяльності і на межі предметних галузей	обґрунтована, осмислена. Характеризує наявність: - спеціалізованих концептуальних знань на рівні новітніх досягнень; - критичне осмислення проблем у навчанні та/або професійній діяльності та на межі предметних галузей; Відповідь містить несуттєві помилки або описки	
	Відповідь містить несуттєві помилки або описки	90-94
	Відповідь правильна, але має певні неточності	85-89
	Відповідь правильна, але має певні неточності й недостатньо обґрунтована	80-84
	Відповідь правильна, але має певні неточності, недостатньо обґрунтована та осмислена	74-79
	Відповідь фрагментарна	70-73
	Відповідь демонструє нечіткі уявлення здобувача вищої освіти про об'єкт вивчення	65-69
	Рівень знань мінімально задовільний	60-64
	Рівень знань незадовільний	<60
Уміння/навички		
<ul style="list-style-type: none"> • критичний аналіз, оцінка і синтез нових та складних ідей; • 	<p>Відповідь характеризує уміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> - виявляти проблеми; - формулювати гіпотези; - провадити інноваційну діяльність; - інтегрувати знання; 	95-100

Опис кваліфікаційного рівня	Вимоги до знань, умінь/навичок, комунікації, відповідальності і автономії	Показники оцінки
розроблення та реалізація проектів, включаючи власні дослідження, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язання значущих соціальних, наукових, культурних, етичних та інших проблем	<ul style="list-style-type: none"> - оновлювати знання; - розв'язувати проблеми; - провадити наукову діяльність. 	
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності з несуттєвими помилками	90-94
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності, але має певні неточності при реалізації однієї вимоги	85-89
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності, але має певні неточності при реалізації двох вимог	80-84
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності, але має певні неточності при реалізації трьох вимог	74-79
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності, але має певні неточності при реалізації чотирьох вимог	70-73
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання в практичній діяльності при виконанні завдань за зразком	65-69
	Відповідь характеризує уміння/навички застосовувати знання при виконанні завдань за	60-64

Опис кваліфікаційного рівня	Вимоги до знань, умінь/навичок, комунікації, відповідальності і автономії	Показники оцінки
	зразком, але з неточностями	
	рівень умінь/навичок незадовільний	<60
Комунікація		
<ul style="list-style-type: none"> • спілкування в діалоговому режимі з широкою науковою спільнотою та громадськістю в певній галузі наукової та/або професійної діяльності 	<p>Вільне володіння проблематикою галузі.</p> <p>Зрозумілість відповіді (доповіді). Мова:</p> <ul style="list-style-type: none"> - правильна; - чиста; - ясна; - точна; - логічна; - виразна; - лаконічна. <p>Комунікаційна стратегія:</p> <ul style="list-style-type: none"> - послідовний і несуперечливий розвиток думки; - наявність логічних власних суджень; - доречна аргументації та її відповідність - положенням, що обстоюються; - правильна структура відповіді (доповіді); - правильність відповідей на запитання; - доречна техніка відповідей на запитання; - здатність робити висновки та формулювати пропозиції; - використання іноземних мов у професійній діяльності 	95-100
	Достатнє володіння проблематикою галузі з	90-94

Опис кваліфікаційного рівня	Вимоги до знань, умінь/навичок, комунікації, відповідальності і автономії	Показники оцінки
	<p>незначними хибами.</p> <p>Достатня зрозумілість відповіді (доповіді) з незначними хибами.</p> <p>Доречна комунікаційна стратегія з незначними хибами</p>	
	<p>Добре володіння проблематикою галузі.</p> <p>Добра зрозумілість відповіді (доповіді) та доречна комунікаційна стратегія (сумарно не реалізовано три вимоги)</p>	85-89
	<p>Добре володіння проблематикою галузі.</p> <p>Добра зрозумілість відповіді (доповіді) та доречна комунікаційна стратегія (сумарно не реалізовано чотири вимоги)</p>	80-84
	<p>Добре володіння проблематикою галузі.</p> <p>Добра зрозумілість відповіді (доповіді) та доречна комунікаційна стратегія (сумарно не реалізовано п'ять вимог)</p>	74-79
	<p>Задовільне володіння проблематикою галузі.</p> <p>Задовільна зрозумілість відповіді (доповіді) та доречна комунікаційна стратегія (сумарно не реалізовано сім вимог)</p>	70-73
	<p>Часткове володіння проблематикою галузі.</p> <p>Задовільна зрозумілість відповіді (доповіді) та комунікаційна стратегія з хибами (сумарно не реалізовано дев'ять вимог)</p>	65-69
	<p>Фрагментарне володіння проблематикою галузі.</p>	60-64

Опис кваліфікаційного рівня	Вимоги до знань, умінь/навичок, комунікації, відповідальності і автономії	Показники оцінки
	Задовільна зрозумілість відповіді (доповіді) та комунікаційна стратегія з хибами (сумарно не реалізовано 10 вимог)	
	Рівень комунікації незадовільний	<60
<i>Автономність та відповідальність</i>		
<ul style="list-style-type: none"> • ініціювання інноваційних комплексних проєктів, лідерство та повна автономність під час їх реалізації; • соціальна відповідальність за результати прийняття стратегічних рішень; • здатність саморозвиватися і 	<p>Відмінне володіння компетенціями:</p> <ul style="list-style-type: none"> - використання принципів та методів організації діяльності команди; - ефективний розподіл повноважень в структурі команди; - підтримка врівноважених стосунків з членами команди (відповідальність за взаємовідносини); - стресовитривалість; - саморегуляція; - трудова активність в екстремальних ситуаціях; - високий рівень особистого ставлення до справи; - володіння всіма видами навчальної діяльності; - належний рівень фундаментальних знань; - належний рівень сформованості загальнонавчальних умінь і навичок 	95-100
самовдосконалюватися протягом	Упевнене володіння компетенціями автономності та відповідальності з незначними хибами	90-94
життя,	Добре володіння компетенціями автономності	85-89

Опис кваліфікаційного рівня	Вимоги до знань, умінь/навичок, комунікації, відповідальності і автономії	Показники оцінки
Відповідальність за навчання інших	та відповідальності (не реалізовано дві вимоги)	
	Добре володіння компетенціями автономності та відповідальності (не реалізовано три вимоги)	80-84
	Добре володіння компетенціями автономності та відповідальності (не реалізовано чотири вимоги)	74-79
	Задовільне володіння компетенціями автономності та відповідальності (не реалізовано п'ять вимог)	70-73
	Задовільне володіння компетенціями автономності та відповідальності (не реалізовано шість вимог)	65-69
	Задовільне володіння компетенціями автономності та відповідальності (рівень фрагментарний)	60-64
	Рівень відповідальності та автономії незадовільний	<60

6 ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Технічні засоби навчання.

Дистанційна платформа MOODLE (www.do.nmu.org.ua), MS TEAMS (<https://teams.microsoft.com/>)

7 РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Базові:

1. Adams, W. *The Philosophical Roots of Anthropology* (Lecture Notes Book 86) 73rd Edition, Kindle Edition [[електронний ресурс](#)]
2. Denys Zhadiaiev. Pando in Dnipro. An Interview with Eugene Shirley. May 22, 2022. Full text: <https://pandopopulus.com/blog/pando-in-dnipro/>
3. Kant I. (2023), *Anthropology in Collected Lectures of Kant: Lectures in Logic, Ethics, and Anthropology*. Grapevine Edition. Kindle edition, Amazon. [[електронний ресурс](#)]
4. *Moebius Anthropology: Essays on the Forming of Form.*(2020), (Ed. - Handelman, D.) 1st Edition, Kindle Edition. [[електронний ресурс](#)]
5. *Towards a Philosophical Anthropology of Culture: Naturalism, Relativism, and Skepticism* (Routledge Studies in Contemporary Philosophy). 1st Edition, Kindle Edition, 2021 [[електронний ресурс](#)]
6. Головка Б.А. Філософська антропологія: Навч. посібник. К., 1997.
7. Голубович І. В. Стратегії розвитку сучасної філософської антропології та філософії культури : методичні рекомендації з вибіркового курсу для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти спеціальності 033 «Філософія» / І. В. Голубович, В. Л. Левченко, О. С. Петриківська. Одеса: Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2021. 80 с.
8. Жадяєв Д.В. (2023). «Концепт природи» А.Н. Вайтгеда: недUALьність, процес, естетика. Монографія. – Дніпро: Журфонд, 2023. – 184 с.
9. Кант, І. Критика практичного розуму. Пер. з нім. Ігоря Бурковського. – К., «Юніверс», 2004.
10. Кримський С. Б., Павленко Ю. В. Цивілізаційний розвиток людства. К.: Вид-во «Фенікс», 2007. 316 с.
11. Ортега-і-Гасет Х. Бунт мас : Вибрані твори. К.: Основи, 1994. 424 с. С.: 15-139.
12. Ситник О. С. Культурна антропологія: походження людини і суспільства : посіб. для студ. Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2012. 179 с.

- 13.Сковорода Г.С. Твори: У 2 т. Гарвардська бібліотека давньої української літератури. Корпус українських перекладів: Т. 2: Трактати. Діалоги. Притчі. Переклади. Листи. Київ, АТ «Обереги», 1994. 480 с.
- 14.Філософія: світ людини. Курс лекцій: Навч. посібник / В. Г. Табачковський, М. О. Булатов, Н. В. Хамітов та ін. К.: Либідь, 2003. 432 с.
- 15.Філософія: терміни і поняття: Навчальний енциклопедичний словник / Під редакцією В. Л. Петрушенка. Львів: «Новий світ-2000», 2020. 492 с.
- 16.Філософська антропологія в контексті сучасної епохи / М. О. Булатов, В. П. Загороднюк, К. С. Малєєв, Л. С. Солонько. К.: Стилос, 2001. 245 с.
- 17.Хабермас Ю. Пізнання й інтерес. В кн.: Зарубіжна філософія ХХ століття. У 6-и книгах. Книга 6. Київ: Довіра, 1993. С. 228-238.

Додаткова література

1. BBC Radio 4. Moral Maze. Combative, provocative and engaging live debate examining the moral issues behind one of the week's news stories. #moralmaze [Podcast]: <https://www.bbc.co.uk/programmes/b006qk11>
2. *Relational Anthropology for Contemporary Economics: A Multidisciplinary Approach*, (2022)., (Ethical Economy Book 61) Kindle Edition [[електронний ресурс](#)]
3. Андрос Є. І. Антропокультурні чинники європейського вибору України : монографія / Є. І. Андрос, Г. І. Шалашенко, В. П. Загороднюк, Н. В. Хамітов, Т. В. Лютий; ред.: Є. І. Андрос; НАН України, Ін-т філос. ім. Г.С. Сковороди. Київ: Наук. думка, 2014. 300 с.
4. Андрос Є. І. Грані людського буття: позитивні та негативні виміри антропокультурного : монографія / Є. І. Андрос, Г. І. Шалашенко, В. П. Загороднюк, Н. В. Хамітов, А. М. Дондюк, Т. М. Лютий, Л. А. Солонько, Г.

- П. Ковадло, О. А. Ярош, К. С. Малеев; Ін-т філос. ім. Г.С.Сковороди НАН України. К.: Наук. думка, 2010. 349 с.
5. Андрос Є. І. Інтелект у структурі людського буття : монографія / Ін-т філос. ім. Г.С.Сковороди НАН України. К.: Стилос, 2010. 358 с.
  6. Антропологічний код української культури і цивілізації (у двох книгах). / О. О. Рафальський (керівник авторського колективу), Я. С. Калакура, В. П. Коцур, М. Ф. Юрій (науковий редактор). Київ : ІПіЕнД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2020. Книга 1. 432 с.; Книга 2. 536 с.
  7. Вільчинська С. В. Філософська антропологія: ризики інтеграційних процесів. Мультиверсум. Філософський альманах. 2019. Вип. 5-6. С.80-93.
  8. Возняк Т. “Народження трагедії з духу музики” та “Лісова пісня”. Слово-музика – мовчання// Сучасність .- 1992.- №2.- с. 107-112.
  9. Горизонт духовності виховання: колективна монографія / The Horizon of Spirituality of Education: collective monograph. Уклали й підготували Йонас Кевішас та Олена М. Отич. Вільнюс: Zuvedra, 2019. 584 с.
  10. Дерріда Ж. Питання стилю// Всесвіт, 1997.- № 7.- с. 135-146.
  11. Дудченко В. Потенціали і нові горизонти духовного оновлення українського суспільства / Володимир Дудченко // Наукові записки. Серія «Філософія». Вип. 10. 2012. С. 319-329.
  12. Культуротворчі виміри людини в сучасному універсумі: колект. монографія / І. В. Вернудіна, В. П. Драпогуз, Т. К. Гуменюк, Л. П. Саракун та ін.; за ред. М. М. Бровка. Київ: Видавництво Ліра-К, 2019. 380 с.
  13. Кульчицький О. Основи філософії і філософічних наук. Мюнхен-Львів., 1995.
  14. Леві-Строс К. Структурна антропологія.- К., 2000.- с. 34-57, 325-360.
  15. Личковах В. А. Філософія етнокультури. Теоретико-методологічні та естетичні аспекти історії української культури. К.: Вид. ПАРАПАН, 2011. 196 с.
  16. Манакін В. М. Мова і міжкультурна комунікація: Навчальний посібник. К.: ВЦ «Академія», 2012. 288 с.

17. Михайловський Р. А. Антропологічний вимір феномену духовності: до проблеми концептуалізації // Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». 2017. №3 (34). С. 155-165.
18. Мовчан М. М. Страх як проблема буття людини в соціальному середовищі : монографія. Полтава : ПУЕТ, 2019. 356 с.
19. Пирожков С. І., Хамітов Н. В. Цивілізаційна суб'єктність України: від потенцій до нового світогляду і буття людини: монографія. К.: «Видавництво «Наукова думка» НАН України», 2020. 256 с.
20. Проблеми людини в українських реаліях: від радянської людини до громадянина Української держави. XIII Шинкаруківські читання : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 18 квіт. 2018 р. / ред.: Л. В. Губерський та ін. Т-во України «Знання», НАН України, Нац. акад. пед. наук України, Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, Нац. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова, Ін-т філософії ім. Г.С. Сковороди, Ун-т сучас. знань. Київ: Знання України, 2018. 111 с.
21. Трансформація сучасного освітнього простору: кол. моногр. Харків: СГ НТМ «Новий курс», 2020. 244 с.
22. Хамітов Н. В. Філософська антропологія: актуальні проблеми. Від теоретичного до практичного повороту / Н. В. Хамітов. К.: КНТ, 2020. 394 с.
23. Хамітов Н. В. Філософська антропологія: світовий та вітчизняний контексти // Вісник НАН України. 2021, № 5. С. 81-94.
24. Ясперс К. Ніцше. Підхід до осягнення // Всесвіт, 1997.- № 7.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Філософська антропологія» для здобувачів першого (бакалаврський) рівня вищої освіти для освітньо-наукової програми «Філософія», спеціальності 033 Філософія / Нац. техн. ун-т. «Дніпровська політехніка», каф. філос. і пед. – Д. : НТУ «ДП», 2024. – 22 с.

Розробник: Денис Володимирович Жадяєв

В авторській редакції

Підготовлено до виходу в світ
у Національному технічному університеті
«Дніпровська політехніка».
49005, м. Дніпро, просп. Д. Яворницького, 19